

Bakgrund

Sudan blev självständigt från Storbritannien och Egypten 1956. Sedan dess har situationen i landet varit instabil och under större delen av självständighetstiden har landet plågats av ett utdraget inbördeskrig. I konflikten mellan norra och södra Sudan har den etniska dimensionen varit tydlig, med landets två största folkgrupper på varsin sida: araberna i norr och dinkafolket i söder. Den etniska dimension på konflikten sammanfaller till stor del med religiösa sympatier, med muslimer i norr och icke-muslimer (animister och kristna) i söder.

När fred äntligen var i sikte spillde konflikten istället över till Darfur-provinsen i västra Sudan. Rebellgruppen Sudan Liberation Movement/Army (SLM/A) förklarade 2003 att de påbörjat en väpnad kamp mot regeringen. Deras mål var att få till stånd ett förbättrat politiskt system i Sudan med ökat inflytande för de afrikanska befolkningsgrupperna i landet. Rebellgruppen hävdade att Darfur förtrycktes av den arabdominerade regeringen. Ytterligare rebellgrupper, förutom SLM/A, har sedan bildats i Darfur och dessa grupper bekämpar också regeringen.

Konflikten har eskalerat snabbt. Detta bland annat eftersom regeringen beväpnat arabiska milisgrupper inom Darfur, i synnerhet den så kallade janjaweedmilisen, en gruppering som vid upprepade tillfällen attackerat såväl rebeller som civila ur Darfurs svarta afrikanska befolkning. De nomadliknande araberna har nämligen under lång tid tvistat om Darfurs skrala mark- och vattentillgångar med de bofasta afrikanska bönderna. Att de olika etniska grupperna ser varandra som direkta fiender har intensifierat konflikten och föranlett att minst 200 000 människor har dött och cirka 2 miljoner tvingats fly sina hem till följd av konflikten.¹

Konflikten idag

Stridigheterna mellan rebeller och regeringsstyrkor ökade under 2006. Situationen i Darfur beskrivs som en oerhörd humanitär katastrof, där våld, övergrepp och utbredd svält har blivit vardag för civilbefolkningen. Situationen förvärrades ytterligare då personal från olika hjälporganisationer tvingades lämna området på grund av det rådande säkerhetsläget. Samtidigt uppgavs de olika rebellgrupperna vara djupt splittrade och strider dem emellan förekom. Det uppskattades att det under

2006 fanns fler än 13 olika rebellfraktioner i Darfur.

I juni 2007 gick Sudan med på ett förslag om en fredsbevarande styrka i Darfur. I juli beslöt FN:s säkerhetsråd i samverkan med Afrikanska Unionen (AU) att skapa en sådan styrka. Det har dock varit mycket komplicerade förhållanden rörande den fredsbevarande styrkan och insatsen har inte utfallit som man hoppats. Det som skulle ha varit "världens största fredsstyrka" bestod bara av 9 000 man, jämfört med de planerade 26 000. Eftersom både regeringsidan och rebellerna verkade vara intresserade av att satsa på en militär lösning, fastlogs i en FN-rapport i april 2008 att förhandlingslösningarna drastiskt hade krympt. Säkerhetsläget försvårades även under våren och sommaren 2008 då de befintliga fredsbevarande trupperna i Darfur attackerades, i flera fall även med dödlig utgång. Det var dock svårt att avgöra varifrån attackerna kom.²

Vidare komplicerades konflikten då oroligheterna i Darfur började spilla över i våldsamer i Sudans grannländer Tchad och Centralafrikanska republiken. Relationerna de tre länderna emellan var redan hårt anspända och situationen riskerade att leda till ett fullskaligt krig. I februari 2009 skrevs ett fredsavtal på mellan Sudan och Darfurgerillan, men stridigheter förekommer fortfarande. År 2011 ska en folkomröstning i södern avgöra om södra Sudan ska bli helt självständigt. Innan dess ska val hållas i hela Sudan. Sudaneserna måste också enas om exakt var gränsen går mellan norr och söder, något som försvåras av att det finns olja i omstridda gränsområden. Freden är skör mellan norra och södra Sudan.³

Hur kan konflikten lösas?

- För att kunna skydda civilbefolkningen och stabilisera situationen i regionen måste den närvarande fredsbevarande styrkan få fortsatta resurser för att de ska kunna stanna i området.
- Läget mellan Sudan och främst grannlandet Tchad är mycket ansträngt och måste stabiliseras, detta för att konflikten i Darfur inte ska utvecklas till ett mellanstatligt krig. Sudan måste därför omedelbart upphöra med att stödja milisgrupper i Tchad och regeringen i Tchad måste upphöra att stödja rebeller i Darfur.

- Både regeringen och rebellgrupperna måste inse att konflikten endast kan lösas genom fördjupad dialog och fredssamtal. Det är av största vikt att fredsavtalet mellan regeringen och rebellgrupperna, som slöts i början av 2009, hålls.
- Viktigt är också att den gemensamma hållning som rebellerna kom överens om i augusti 2007 håller. Möjligheten till lyckad medling kommer sannolikt öka om rebellerna kan hålla en enad linje, istället för att fortsätta strida sinsemellan. Viktigt är också att fler rebellgrupper inkluderas i fredsprocessen så att risken minskar för att dessa fortsätter striderna och riskerar sabotera fredsprocessen.
- Regeringen bör omedelbart stoppa allt sitt stöd till milisgruppen Janjaweed, som ligger bakom en stor del av övergreppen på civilbefolkningen i Darfur. Regeringen bör istället se till så det regeringstroga Janjaweed avväpnas och upplöses så snart som möjligt. På sikt måste även rebellerna avväpnas och ges möjlighet att återanpassas in i samhället.
- Regeringen måste ta sitt ansvar och inse att konflikten till stor del beror på dess exkluderande politik där den arabiska delen av befolkningen ständigt gynnas och där de afrikanska folkgrupperna systematiskt marginaliseras och inte får ta del av den utveckling landet står inför. Denna utveckling beror till stora delar på ökade inkomster från oljeproduktionen. Demokratiska reformer och ökad delaktighet bland Sudans afrikanska befolkning är ett måste ifall konflikten ska kunna nå en hållbar lösning.

Vad bör Sverige och andra internationella aktörer göra?

- Sverige är en av de största givarna av humanitär bistånd i Sudan, med cirka 180 miljoner kronor för 2006.⁴ Att Sverige fortsätter stödja Sudans befolkning genom direkt bistånd eller genom organisationer som FN och EU är av vikt för att läget i Sudan och Darfur ska kunna stabiliseras
- Den svenska regeringen måste, i egenskap av ett

betydande givarland, skärpa tonen mot den sudanesiska regeringen. Detta i syfte att de ska vidta åtgärder som skyddar civilbefolkningen i Darfur samt att de ökar den regionala fördelningen av landets resurser, vilket är en av huvudorsakerna till konflikten.

- Eftersom Sveriges regering också har sagt sig vilja stärka fokus på fred och säkerhet i och med den nya utvecklingspolitiken som lades fram under sommaren 2007 borde mer resurser kunna satsas på att hjälpa situationen i Darfur.⁵
- Sverige har, tillsammans med Norge, sagt sig vara villiga att bidra med en ingenjörstrupp på 450 man för att assistera återuppbyggnaden av Darfur. Detta är välkommet, men regeringen borde också se till att bidra med ytterligare ekonomiskt och kunskapsmässigt stöd då den humanitära situationen i området är kritisk, då två miljoner människor enligt FN har tvingats fly sina hem och över 200 000 har dödats.⁶

Fotnoter

¹ Uppsala Conflict Data Program: <http://www.pcr.uu.se/database/conflictSummary.php?bclID=233> samt Säkerhetspolitikens hemsida: <http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page.aspx?id=1040>

² Säkerhetspolitikens hemsida: <http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Level2Page.aspx?id=1040>

² <http://www.dn.se/nyheter/varlden/avtal-mellan-sudan-och-darfurgerilla-1.801084>

³ http://www.sakerhetspolitik.se/templates/Conflict____26.aspx

⁴ Sidas hemsida: <http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=118&a=3590&searchWords=sudan>

⁵ Utrikesdepartementet, "Ett fokuserat bilateralt utvecklingssamarbete", <http://www.regeringen.se/content/1/c6/08/66/07/365fbc3.pdf>

⁶ BBC News, Country profile: Sudan, 1 juni 2007, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/country_profiles/820864.stm